

Warszawa, dnia 7 stycznia 2016 r.

Stanowisko

Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych w przedmiocie stałej obsługi prawnej dwóch spółek a konflikcie interesów

1. Ośrodkowi Badań Studiów i Legislacji KRRP przedstawiono następujący stan faktyczny i związane z nim pytania:

Radca prawny świadczy stałą obsługę prawną spółki z o.o., a niektórzy jej wspólnicy i niektórzy członkowie zarządu postanawiają założyć nową spółkę z o.o., której przedmiot działalności i obszar działania jest identyczny jak w spółce dotychczasowej. Nowa spółka zamierza powierzyć stałą obsługę prawną radcy prawnemu obsługującemu dotąd i nadal spółkę już istniejącą. Według oceny radcy prawnego obie spółki nie będą wobec siebie formułować jakichkolwiek roszczeń związanych z uczestnictwem w spółce dotychczasowej.

Czy w tej sytuacji możliwe jest zawarcie przez tego radcę prawnego umowy o świadczenie stałej pomocy prawnej z nowopowstającą spółką, bez rozwiązania umowy wiążącej go ze spółką dotychczasową i bez zgody tej spółki.

2. W przedstawionym stanie faktycznym radca prawny miałby świadczyć stałą obsługę prawną obu spółek, a więc pomoc prawną nieograniczającą się do prowadzenie spraw procesowych, ale obejmującą również doradzanie. Jest oczywiste, że oczekiwane przez obie spółki świadczenie tego rodzaju pomocy prawnej może obejmować nie tylko spory obu spółek z osobami trzecimi, ale również konieczność oceny przyszłych sporów pomiędzy tymi spółkami (nie tylko prowadzonych przed organami rozstrzygającymi spory).
3. Według art. 15 ustawy o radcach prawnych radca obowiązany jest wyłączyć się od wykonywania czynności zawodowych, jeżeli przeciwnikiem jednostki organizacyjnej udzielającej mu pełnomocnictwa jest inna zatrudniająca go jednostka organizacyjna. Powyższy zakaz wpisano do ustawy wówczas, gdy radca prawny świadczył obsługę prawną prawie wyłącznie jednostkom gospodarki uspołecznionej – należy go więc

interpretować z uwzględnieniem treści zakazów zawartych w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego (Kodeksie Etyki) odnoszących się do obecnego ustroju zawodu.

Kodeks Etyki w art. 10 wskazuje jako podstawową wartość i zasadę wykonywania zawodu obowiązek unikania konfliktu interesów dla zapewnienia niezależności oraz dochowania tajemnicy zawodowej, a także lojalności wobec klienta. Art. 26 ust. 1 tego Kodeksu formułuje ogólną regułę unikania konfliktu interesów wskazując na okoliczności, które taki konflikt wywołują, a mianowicie obok powołanego już naruszenia tajemnicy zawodowej (lub znacznego zagrożenia jej naruszenia) oraz ograniczenia niezależności, także sytuację, w której posiadana przez radcę prawnego wiedza o sprawach innego (aktualnego lub byłego) klienta dawałaby nowemu klientowi nieuzasadnioną przewagę.

Szczegółowe uregulowania kodeksowe odnoszą się **odrębnie do świadczenia pomocy prawnej w charakterze obrońcy lub pełnomocnika oraz do doradzania klientowi** (art. 28 i art. 29).

Art. 29 ust. 1 Kodeksu Etyki zakazuje **doradzania** klientowi, którego interesy są sprzeczne z interesami innego klienta (lub byłego klienta) – „w tej samej sprawie lub w sprawie z nią związanej”. Również i wówczas zakaz ten nie obowiązuje w przypadku wyrażenia przez tych klientów zgody na działanie radcy prawnego w sytuacji konfliktu interesów (wyłączona z tego wyjątku jest obrona w sprawie karnej). Wymogi odnoszące się do tej zgody sformułowane zostały w ustępie 3 tego artykułu.

Jak więc widać ten zakaz doradzania ma ograniczony zakres i niewątpliwie odnosi się tylko do konkretnej sprawy (tej samej lub z nią związanej). Nie obejmuje on więc ogólnego równoczesnego świadczenia stałej pomocy prawnej dwóm klientom. Nie obejmuje też doradzania klientom, których interesy są sprzeczne, ale nie w tej samej sprawie lub sprawie z nią związanej.

Bezwzględny zakaz **bycia obrońcą lub pełnomocnikiem**, a więc zakaz odnoszący się do jakiegokolwiek sprawy, obowiązuje wówczas, gdy przeciwnik klienta w konkretnej sprawie jest również klientem radcy prawnego w jakiegokolwiek sprawie. Natomiast w sprawach, w których aktualni klienci radcy prawnego (lub aktualny klient i były klient) mają sprzeczne interesy, zakaz przyjmowania sprawy odnosi się wyłącznie do sprzeczności interesów w tej samej sprawie lub sprawie z nią związanej (art. 28 ust. 1 i ust. 3).

Co do pojęcia „**sprawa związana**” Sąd Najwyższy wskazał, że nie oznacza ono sprawy podobnej lecz sprawę, w której przesłanki podmiotowo-przedmiotowe oraz ramy

czasowe uzasadniają przyjęcie związku pomiędzy sprawą już prowadzoną a sprawą, której radca prawny nie powinien przyjmować (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30.03.2006 r. – SDI 1/06).

4. Z omówionych wyżej przepisów wynika więc, że **zakazy związane z konfliktem interesów odnoszą się do konkretnej sprawy prowadzonej przez radcę prawnego – zarówno poprzez doradzanie jak i przy pełnieniu obowiązków obrońcy lub pełnomocnika w jakimkolwiek postępowaniu.** Natomiast ani z ogólnej reguły zawartej w art. 28 ust. 1, ani też z omówionych wyżej przepisów Kodeksu Etyki nie wynika ogólny zakaz jednoczesnego świadczenia pomocy prawnej klientom nawet działającym w tym samym obszarze działalności gospodarczej bądź też klientom, którzy uprzednio tworzyli jeden podmiot.

Niewątpliwie w omawianym stanie faktycznym istnieje duże prawdopodobieństwo, że jednoczesne świadczenie stałej obsługi prawnej obu spółkom może prowadzić do sporów pomiędzy tymi spółkami mających swoje źródło lub innego rodzaju związek ze wspólną uprzednio działalnością wspólników. Obie spółki, mające być jednoczesnymi klientami tego samego radcy prawnego powinny więc być świadome ograniczeń w świadczeniu przez niego pomocy prawnej.

Obowiązkiem zaś radcy prawnego, w przypadku gdy podejmie się takiej jednoczesnej obsługi, jest niewątpliwie poinformowanie obu tych podmiotów o tych ograniczeniach.

Niezależnie od konkretnych sytuacji i związanych z nimi zakazów zawartych w art. 28 i 29 Kodeksu Etyki radca prawny podejmując się jednoczesnego świadczenia stałej pomocy prawnej takim dwom podmiotom powinien mieć na uwadze, że art. 26 ust. 1 tego Kodeksu nakazuje mu również **oceniać każdą sytuację, w której wykonuje czynności zawodowe z punktu widzenia naruszenia tajemnicy zawodowej, ograniczenia niezależności, a także nieuprawnionego wykorzystywania przewagi wynikającej z wiedzy o sprawach innego klienta. Radca winien też pamiętać o innej podstawowej wartości wykonywania zawodu jaką jest lojalność i kierowanie się dobrem klienta (art. 8 Kodeksu).**

Opracował radca prawny,

Zenon Klatka